

**«ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΟΙΝΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΣΤΗΝ
ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΘΕΤΕΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ
ΚΑΝ (ΕΚ) 1493»**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: κ. ΣΤ. ΤΑΤΑΓΙΑΣ

Υπεύθυνος ελέγχου της COMMISSION στον τομέα οίνου

Κυρίες και Κύριοι σας ευχαριστώ για την πρόσκληση που μου κάνατε.

Είναι για μένα τιμή να σας παρουσιάσω αυτό το θέμα που αφορά την αντιμετώπιση της αναδιάρθρωσης γενικά και τον ποικιλιακό προσανατολισμό από τα άλλα κράτη μέλη, στο πλαίσιο του καινούριου καθεστώτος.

Επιτρέψτε μου να σας παρουσιάσω μερικές σκέψεις που θα διευκολύνουν την παρουσίαση του θέματος και που αφορούν γενικά τον τομέα του οίνου.

- Το καινούριο καθεστώς που επιβλήθηκε από τον ΚΑΝ 1493/99 και εφαρμόστηκε για πρώτη φορά από τον Αύγουστο του 2000, δεν αποτελεί επανάσταση στον τομέα. Στην ουσία άλλαξαν πολύ λίγα πράγματα, απλώς έγινε μια προσπάθεια προσανατολισμού της χρηματοδότησης από την Κοινότητα κυρίως στον τομέα των μέτρων παρέμβασης που αφορούν αποκλειστικά τις αποστάξεις. Αυτή η καινούρια προσπάθεια ξεκινάει από την φιλοσοφία ότι ο τομέας αυτός ο οποίος έχει την μεγαλύτερη εμπορική αξία σε όλο τον γεωργικό τομέα στην Κοινότητα δεν δικαιολογεί μια μεγάλη χρηματική υποστήριξη. Και ο λόγος είναι απλός. Είναι ένα προϊόν που δεν έχει κανένα άλλοθι εκτός από την κατανάλωση που ο κάθε ένας θα κάνει και για την οποία κατανάλωση θα πρέπει να προσφέρει την κατάλληλη τιμή στον παραγωγό. Αυτό σημαίνει ότι ο καταναλωτής θα πληρώνει το εισόδημα του παραγωγού και όταν υπάρχει χρηματική παρέμβαση της Κοινότητας θα αποτελεί ένα απλό κίνητρο ή σε περιπτώσεις ανισορροπίας στην αγορά, μια παρέμβαση για να βρεθεί μια ισορροπία. Βέβαια αυτή η φιλοσοφία δεν μπορούμε να πούμε ότι μέχρι τώρα έχει φέρει τα αποτελέσματα που περίμενε κανείς και ίσως αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η αναθεώρηση του καθεστώτος δεν έγινε την κατάλληλη στιγμή. Ήταν μια φιλοσοφία που είχε νόημα στις αρχές του '90 όπου η αγορά είχε μια ανοδική τάση, έχει λιγότερο νόημα στις αρχές του 2000 όταν **αρχίζει ήδη μια κρίση**. Κρίση για την οποία μπορούμε να μιλήσουμε για τις ρίζες της. Αυτή η αναθεώρηση λοιπόν είχε σαν αφετηρία την εξής σκέψη. Στο μέλλον η χρηματική δαπάνη θα αφορά τον προσανατολισμό του αμπελώνα και όχι την παρέμβαση στο τελικό προϊόν, γιατί δεν έχει οικονομική λογική στο να καταστρέφει κανείς ένα προϊόν. Στον τομέα αυτόν η χρηματική παρέμβαση με την έννοια των αποστάξεων σημαίνει στην πραγματικότητα καταστροφή του προϊόντος κα τίποτα άλλο. Αυτό δεν βοηθάει τον παραγωγό. Η ιδέα λοιπόν να χρηματοδοτούνται οι προσανατολισμοί του αμπελώνα και όχι του προϊόντος ήταν σωστή. Και αυτό είναι που αποτέλεσε αφετηρία μιας πολιτικής στον τομέα, η οποία πολιτική όμως είναι ένα απλό κίνητρο.

Έχοντας υπόψη την συνολική επιφάνεια του αμπελώνα στην Κοινότητα και την επιφάνεια που μπορεί να χρηματοδοτηθεί στο πλαίσιο αυτού του προσανατολισμού, αντιλαμβάνεται κανείς ότι δεν μπορεί να γίνει πολιτική μέσω της χρηματικής βοήθειας στην αναδιάρθρωση. Οι επιφάνειες που θα χρηματοδοτηθούν

είναι θα έλεγα ασήμαντες, μπορούν να παίξουν όμως ρόλο είτε τοπικά, είτε σε χώρες που θα αποτελέσουν κίνητρο για ένα προσανατολισμό του τομέα.

Το κρασί είναι ένα προϊόν που δεν είναι τυποποιημένο και ως εκ τούτου η εμπορική του αξία δεν εξαρτάται από την ποιότητά του. Αν συγκρίνει κανείς δυο πράγματα την παραγωγή και την εμπορική αξία θα αντιληφθεί ότι υπάρχουν χώρες η Ισπανία π.χ. που με 1,2 εκατ. εκτάρια έχει μια εμπορική αξία της παραγωγής της που είναι το 1/8 της Γαλλίας η οποία έχει μόνο 800 χιλ. εκτάρια. Γι' αυτό το λόγο λοιπόν η εμπορική αξία είναι η βάση της φιλοσοφίας του τομέα και όπως σας έλεγα είναι ο καταναλωτής που θα πληρώσει το κρασί και όχι η δημόσια παρέμβαση. Η Κοινότητα παρεμβαίνει στον τομέα αυτό σε σχέση με την συνολική παρέμβαση του FEOGA κατά 2%. Από όλες τις δαπάνες της Κοινότητας λιγότερο από 2% πάνε στον τομέα του κρασιού. Και όμως το κρασί έχει την μεγαλύτερη εμπορική αξία από όλους τους τομείς της αγοράς. Δεν πρέπει λοιπόν να θεωρήσει κανείς ότι η χρηματική παρέμβαση είναι ένα κύριο μέτρο. Παίζει ρόλο στις ισορροπίες για την υπερπαραγωγή. Αλλά παίζει ρόλο με αρνητικό τρόπο. Με την καταστροφή του προϊόντος.

Η τελευταία σκέψη αφορά το εξής σημείο. Είναι ο τομέας ο πιο πολύπλοκος από όλους τους γεωργικούς τομείς και ταυτόχρονα ο πιο διοικητικός. Είναι ο τομέας που έχει το πιο πολύπλοκο νομοθετικό πλαίσιο και τις μεγαλύτερες διοικητικές παρεμβάσεις. Αυτό έχει σαν συνέπεια να δημιουργεί γραφειοκρατίες, είτε είναι ευρωπαϊκές, είτε είναι εθνικές. Δεν είναι απόλυτα ένα αρνητικό στοιχείο και δεν μπορεί ταυτόχρονα κάποιος να κάνει κριτική στην γραφειοκρατία και να κτυπάει στην πόρτα της κάθε φορά που έχει ανάγκη. Είναι ο τομέας που δικαιολογεί αυτή την γραφειοκρατία, αν μπορούμε να την ονομάσουμε γραφειοκρατία.

Φτάνοντας λοιπόν στο σημείο της πολιτικής της αναδιάρθρωσης, πίσω από το καθεστώς της αναδιάρθρωσης και του προσανατολισμού όσον αφορά τις ποικιλίες, υπάρχει μια άλλη βασική έννοια. Είναι η απαγόρευση που επικρατεί στην κοινότητα των καινούργιων φυτεύσεων. Είναι βασικό στοιχείο. Σε πολλά κράτη έχει γίνει η κεντρική κολώνα της πολιτικής. Συνδέεται με τα προηγούμενα με την έννοια ότι σ' ένα τομέα όπου το εισόδημα του παραγωγού θα εξαρτάται από την τιμή που θα πληρωθεί από τον καταναλωτή η ισορροπία είναι απαραίτητη. Και η ισορροπία αυτή μπορεί να επιτευχθεί μόνο εάν δεν υπάρχει στο αρχικό στάδιο δηλαδή στο στάδιο του αμπελώνα, μια υπερπροσφορά. Δεν σημαίνει ότι αυτή η απαγόρευση τηρείται παντού, υπάρχουν παράνομες φυτεύσεις παντού. Και στην Ελλάδα. Θα έλεγα ακόμη περισσότερο στην Ελλάδα γιατί δεν έχουμε καν ένα εργαλείο ελέγχου των επιφανειών, οπότε έχουμε τάση να θεωρήσουμε ότι είναι ακόμα μεγαλύτερες. Αγνοώντας στην πραγματικότητα η τάση μας είναι να πούμε ότι υπάρχουν περισσότερες παράνομες φυτείες από αλλού.

Νομίζω ότι η πραγματικότητα είναι λίγο πολύ σε όλα τα κράτη ίδια. Αλλά η έλλειψη ενός μέτρου όπως το μητρώο ή το κτηματολόγιο, η έλλειψη ενός μέτρου ελέγχου των επιφανειών στην Ελλάδα δημιουργεί ένα σημαντικό πρόβλημα. Το οποίο πρόβλημα αυτό θα το αντιμετωπίσει κανείς και κυρίως η Διοίκηση όταν θα χρειαστεί να ελεγχθούν οι επιφάνειες στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης. *Μην ξεχνάτε ότι οι τρεις έννοιες, δικαίωμα φύτευσης, αμπελώνας και επιφάνεια, είναι τρεις ξεχωριστές έννοιες.* Μπορεί κανείς να εκριζώσει, να αγοράσει δικαιώματα αλλού, να τα μεταφέρει στην ίδια επιφάνεια που εκριζώθηκε. Δεν σημαίνει ότι η εκρίζωση ή η μεταφορά δικαιωμάτων σημαίνει ότι το αγροτεμάχιο εξαφανίστηκε για την αμπελουργία.

Υπάρχει μια συνεχόμενη αλλαγή σ' αυτόν τον τομέα, όπου μπορούν να δημιουργηθούν δικαιώματα αναφύτευσης σε μεγάλο βαθμό. Υπάρχει αυτή η πραγματικότητα στην Ελλάδα; Όχι. Το φαινόμενο της μεταφοράς των δικαιωμάτων δεν υπάρχει. Ποιος είναι ο λόγος; Είναι οι παράνομες φυτεύσεις. Όταν κάποιος έχει την δυνατότητα να φυτεύει παράνομα είναι επόμενο να μην πληρώνει δικαιώματα που θα μεταφερθούν από αλλού. Θα έχετε όμως υπόψη ότι είναι το στοιχείο που θα σας εμποδίσει να βρείτε την κατάλληλη ισορροπία στον τομέα.

Τελειώνοντας αυτές τις προκαταρκτικές σκέψεις θα σας παρουσιάσω σύντομα πώς τα άλλα κράτη αντιμετώπισαν αυτό το καινούργιο καθεστώς της αναδιάρθρωσης του ποικιλιακού προσανατολισμού.

Υπάρχει μια διαφορά μεταξύ καθεστώτος αναδιάρθρωσης και ποικιλιακού προσανατολισμού.

- **Η αναδιάρθρωση** είναι ένα νομικό πλαίσιο και μια διοικητική διαδικασία που χωρίς να είναι καινούργια, υπήρχαν και παλαιότερα νομικά πλαίσια υποστήριξης της αναδιάρθρωσης, αν θυμάστε στα μέσα του 80 υπήρχαν οι ομαδικές αναδιρθρώσεις κ.λ.π. Το καινούργιο στοιχείο του σημερινού καθεστώτος είναι ότι για πρώτη φορά μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα θα χρηματοδοτηθούν από τον FEOGA εγγύηση. Και όλες οι δυσκολίες, όλες οι συνέπειες αυτής της πολιτικής εξαρτώνται από αυτό το σημείο, για τον εξής λόγο. Το γεωργικό ταμείο εγγύησης, το FEOGA εγγύησης δουλεύει με κανόνες προϋπολογισμού που είναι ανά έτος. Ο προϋπολογισμός του FEOGA εγγύησης αρχίζει στις 16 Οκτωβρίου και τελειώνει στις 15 Οκτωβρίου της επόμενης χρονιάς. Οτιδήποτε δεν χρησιμοποιήθηκε δεν μπορεί να μεταφερθεί στην επόμενη χρονιά. Αυτό σημαίνει ότι σε ένα μέτρο όπως η αναδιάρθρωση που δεν μπορεί να γίνει εύκολα μέσα σε 12 μήνες, θα πρέπει να βρεθούν κατάλληλοι τρόποι, ώστε να μπορέσει να εφαρμοστεί το μέτρο χωρίς να χάνονται τα ποσά που έχουν προσανατολιστεί για αυτό το μέτρο.

Πως το αντιμετώπισαν τ' άλλα κράτη;

Ο κανόνας αυτού του προβλήματος είναι ότι αντιμετωπίστηκε με κάτι που έχει προβλεφθεί από τον κανονισμό. Είναι οι τραπεζικές εγγυητικές. Το σημερινό σύστημα αδυνατεί να λειτουργήσει χωρίς τραπεζικές εγγυητικές. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να θεωρήσει κανείς ότι η εκρίζωση, η επαναφύτευση κ.λ.π. μπορεί να γίνει μέσα σε μερικούς μήνες. Υπάρχουν τέτοιες περιπτώσεις. Είναι σχετικά ακραίες. Και εκεί που γίνονται προσπάθειες όπως είναι η Ιταλία, είτε σε εδάφη που προσέφεραν μεγάλες ευκολίες μηχανοποίησης κ.λ.π. και εκεί βρέθηκαν σ' ένα σημείο όπου η εφαρμογή του μέτρου μέσα σε μια και μόνο περίοδο ήταν σχεδόν αδύνατη. Αυτό το πρόβλημα της χρηματοδότησης ανά έτος FEOGA λύθηκε μόνο με τραπεζικές εγγυητικές. Βέβαια στα άλλα κράτη οι τραπεζικές εγγυητικές είναι ένα πρόγραμμα πολύ γνωστό γιατί χρησιμοποιείται σε όλους τους αγροτικούς τομείς και σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις όπου η κοινοτική παρέμβαση αφήνει αυτές τις δυνατότητες είτε είναι αποστάξεις, είτε είναι εξαγωγές. Μια εγγυητική επιστολή τραπεζικής δίνει το δικαίωμα πληρωμής προκαταβολών. Και γίνεται βέβαια εκ των υστέρων ο έλεγχος και επιστρέφονται οι εγγυητικές επιστολές. Για πιο λόγο αυτός ο μηχανισμός λειτουργεί πολύ σωστά ή δεν λειτουργεί μάλλον στην Ελλάδα θα έλεγα ότι είναι ένα πρόβλημα που αφορά την σχέση των τραπεζών με τους πελάτες. Και μια τράπεζα που θα μπορούσε να κάνει περισσότερες προσπάθειες είναι η ΑΤΕ. Η ΑΤΕ δεν είναι ο φορέας που έχει τα λιγότερα κέρδη από την κοινή αγροτική πολιτική. Πως

αντιμετωπίστηκαν τα προβλήματα που συνδέονται με την αναδιάρθρωση όσο αφορά τα σχέδια αναδιάρθρωσης και τον καταμερισμό των επιφανειών. Έχουμε δύο περιπτώσεις που έχουν σχέση όχι με τον τομέα αλλά με την διοικητική οργάνωση των κρατών μελών. Εκεί που η διοικητική αποκέντρωση είναι πάρα πολύ μεγάλη η κεντρική υπηρεσία δεν έκανε τίποτα άλλο παρά να μοιράσει τα εκτάρια που είχε στις διοικητικές αποκεντρωτικές περιφέρειες. Το πιο χαρακτηριστικό φαινόμενο είναι αυτό της Ισπανίας που έχει την μεγαλύτερη διοικητική αποκέντρωση, αν εξαιρέσει κανείς την Γερμανία που είναι ομόσπονδο κράτος. Οι Ισπανοί μοίρασαν αναλογικά με την επιφάνεια κάθε αυτόνομης κοινότητας τα εκτάρια για αναδιάρθρωση. Ήταν η μοναδική παρέμβαση της κεντρικής εξουσίας. Όλα τα υπόλοιπα έγιναν περιφερειακά. Και ο κάθε ένας αντιμετώπισε το πρόβλημα ανάλογα με τις δυσκολίες, με τα προβλήματά του, με τη δομή του αμπελώνα κ.λ.π. Το ίδιο και η Ιταλία. Αποκέντρωσε τελείως όλη την ευθύνη των σχεδίων αναδιάρθρωσης και της Διοίκησης αυτού του μηχανισμού. Υπάρχει το αντίθετο παράδειγμα του πιο θα έλεγα συγκεντρωτικού Κ/Μ που είναι η Γαλλία. Όπου όλα αποφασίστηκαν εξ' αρχής και οι περιφέρειες δεν κάνουν τίποτα άλλο παρά να εφαρμόζουν κάτι που αποφασίστηκε συγκεντρωτικά. Η επιτυχία αυτών των μηχανισμών θα έλεγα ότι σε πολύ μεγάλο βαθμό οφείλεται στην αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και των σχέσεων που έχουν δημιουργηθεί μεταξύ δημόσιας διοίκησης και των ενδιαφερομένων. Και εκεί που ο μηχανισμός διαχειρίστηκε αποκεντρωτικά και εκεί που διαχειρίστηκε συγκεντρωτικά είναι η αποτελεσματικότητα της διοίκησης που κατάφερε να εφαρμοστεί αυτό το μέτρο. Τα μέτρα αυτά έχουν ήδη εφαρμοστεί σε όλα τα κράτη μέλη εκτός από την Ελλάδα. Υπάρχουν λόγοι που καθυστέρησε στην Ελλάδα, η εφαρμογή του μέτρου. Ο πρώτος από αυτούς είναι η μη παρουσίαση της απογραφής που ήταν το απαραίτητο στοιχείο έναρξης του μέτρου. Και η μη παρουσίαση εγκαίρως της απογραφής έχει και αυτό μια εξήγηση. Στην έλλειψη οποιουδήποτε εργαλείου καταμέτρησης των επιφανειών.

Αν δεν υπάρχει κτηματολόγιο, δεν υπάρχει μητρώο, δεν υπάρχουν δηλώσεις παραγωγής.

Γίνονται δηλώσεις, γίνονται λιγότερο οι δηλώσεις καλλιέργειας. Χρειάζεται προσοχή στο σημείο αυτό γιατί η δήλωση καλλιέργειας είναι στην πραγματικότητα και το μόνο στοιχείο που δικαιολογεί την ύπαρξη δικαιωμάτων επαναφύτευσης. Μπορεί ενδεχομένως κάποιος που έχει ένα αμπέλι που υπάρχει, που είναι παλιό να το δικαιολογήσει με διαδικασίες δικαστικές και να αποδείξει ότι παρά την έλλειψη δήλωσης καλλιέργειας ο αμπελώνας πράγματι υπάρχει. Είναι πολύ πιο δύσκολο ν' αποδείξει κανείς που δεν έχει κάνει καμία φορά δήλωση καλλιέργειας, ν' αποδείξει ότι ένας αμπελώνας 8, 10 ετών είναι πράγματι έννομος. Και όταν θα έρθει η στιγμή του ελέγχου θα είναι ένα από τα βασικά στοιχεία ελέγχου. Η ύπαρξη δήλωσης καλλιέργειας. Από εμπειρία ξέρω ότι γίνεται σε μεγαλύτερο βαθμό η δήλωση παραγωγής σε πολύ μικρότερο η δήλωση καλλιέργειας.

- Το άλλο πρόβλημα που όλα τ' άλλα Κράτη Μέλη αντιμετώπισαν και που αφορούσε την διοικητική πτυχή της αναδιάρθρωσης και όχι τον ποικιλιακό προσανατολισμό ήταν το εξής:

Από την στιγμή που υπάρχει ένα σχέδιο, ένα πρόγραμμα αναδιάρθρωσης κατά την γνώμη μου είναι το μόνο στοιχείο που επιτρέπει την ομαλή εφαρμογή της αναδιάρθρωσης. Τέθηκε το θέμα του καταμερισμού της βοήθειας ανά μέτρο. Η εκρίζωση θεωρείται ως ένα μέτρο, η επαναφύτευση ένα άλλο μέτρο και το μέρος της

βοήθειας που προορίζεται για την απώλεια του εισοδήματος είναι και αυτό ένα άλλο μέτρο παρά το γεγονός ότι αυτό δεν θέτει πρόβλημα εφαρμογής.

Οι εγγυητικές επιστολές λύνουν αυτά τα προβλήματα γιατί η προκαταβολή αφορά όλο το πρόγραμμα και αφήνει τρία χρόνια περιθώριο για την εφαρμογή του συστήματος. Η έλλειψη εγγυητικών τραπεζικών επιστολών θέτει στην πραγματικότητα το πρόβλημα του καταμερισμού των μέτρων. Εάν πράγματι στην Ελλάδα υπάρχουν προβλήματα τραπεζικών εγγυητικών μια λύση είναι να καταμεριστούν τα μέτρα και να πληρώνονται σταδιακά το κάθε μέτρο. Αυτή η ενδεχόμενη πολιτική απαιτεί προσοχή στο εξής σημείο. Ο κανονισμός προβλέπει ότι ένα πρόγραμμα που δεν θα καλύψει τουλάχιστον 75% από την επιφάνεια που έχει προβλεφθεί θα έχει κυρώσεις για την επόμενη χρονιά. Που σημαίνει, εάν η πολιτική σας είναι να εφαρμόσετε το μέτρο ξεχωριστά και να πληρώσετε την πρώτη χρονιά μόνο την εκρίζωση, πρώτον για να πληρωθεί μόνο η εκρίζωση σημαίνει ότι πρέπει να εκρίζώσετε πολλές επιφάνειες για να μπορέσετε να καλύψετε τουλάχιστον το 75%, γιατί η εκρίζωση είναι ένα μέτρο που δεν απορροφά το μεγαλύτερο ποσό της βοήθειας και ταυτόχρονα τις επόμενες χρονιές θα πρέπει οι εκριζωμένες επιφάνειες να είναι πολύ πιο μικρές για να μπορέσουν να χρηματοδοτηθούν οι επαναφυτεύσεις. Αυτή η πολιτική μπορεί να λύσει θα έλεγα κατ' επίφαση το θέμα της έλλειψης τραπεζικών εγγυητικών, δεν μπορεί να λύσει όμως όλα τα προβλήματα. Το ενδεχόμενο να βρεθεί η χώρα μη τηρώντας τουλάχιστον το 75% είναι μεγάλο, με όλες τις συνέπειες που θα έχει για τα επόμενα χρόνια. Αν θέλετε την προσωπική μου γνώμη πάνω στο θέμα για τον ρόλο που παίζουν οι τράπεζες ή στο κόστος της τραπεζικής εγγυητικής, νομίζω ότι αποκλειστικότητα της ΑΤΕ στον τομέα το γεωργικό γενικά βλέπεται. Αλλά είναι προσωπική μου γνώμη.

Υπάρχει αποκλειστικότητα μέχρι τώρα τουλάχιστον σε οτιδήποτε αφορά την χρηματοδότηση της Κοινότητας. Σε οποιοδήποτε τομέα υπάρχει αποκλειστικότητα της ΑΤΕ. Ενδέχεται να υπάρχουν εξαιρέσεις. Αλλά από ότι ξέρω υπάρχει μια αποκλειστικότητα σε όλες τις χρηματοδοτήσεις.

Σαν συμπέρασμα αυτού του πρώτου μέρους θα ήθελα να τονίσω το εξής:

- ✓ Η βοήθεια στην αναδιάρθρωση αποτελεί ένα κίνητρο. Σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί την χρηματοδότηση της ανανέωσης του αμπελώνα. Γιατί απλώς δεν είναι δυνατή αυτή η χρηματοδότηση της ανανέωσης. Και η καλύτερη περίπτωση που θα μπορούσε να συμβεί είναι αυτό το κίνητρο να αποδείξει σ' αυτούς που ενδεχομένως βλέπουν την χρηματοδότηση όχι σαν επίδραση στον αμπελώνα αλλά σαν μια απλή εισροή χρημάτων είναι να φανεί ότι η αναδιάρθρωση έχει αποτελέσματα στο εμπόριο του οίνου. Αυτή η είναι η έννοια του κινήτρου. Κι όσον αφορά την προσπάθεια που θα κάνει ο κάθε ένας, αλλά και όσον αφορά τις συνέπειες στον τομέα.

Και μ' αυτή την σκέψη ήθελα να τονίσω την δεύτερη πτυχή του προβλήματος που είναι ο ποικιλιακός προσανατολισμός, υπογραμμίζοντας το εξής:

- Δεν υπάρχει στο νομικό πλαίσιο που καθόρισε η Κοινότητα καμία υποχρέωση όσον αφορά τον ποικιλιακό προσανατολισμό. Δεν καθορίζει η Κοινότητα ποιες είναι οι ποικιλίες που ο κάθε ένας θα αποφασίσει να φυτεύσει. Αυτό που καθορίζει είναι οι όροι όσον αφορά είτε τις ονομασίες προελεύσεων, είτε σε περίπτωση που τα Κράτη - Μέλη έχουν διατηρήσει για λόγους που δεν

γνωρίζω, την παλιά κατάταξη των ποικιλιών που δεν υπάρχει πλέον στο κοινοτικό επίπεδο. Την παλιά κατάταξη των ποικιλιών που ήταν η συνέπεια του ΚΑΝ 3800 ο οποίος δεν υπάρχει πλέον, αλλά ο βασικός ΚΑΝ αφήνει στα Κράτη -Μέλη στην δυνατότητα ο κάθε ένας να οργανώσει την κατάταξη των ποικιλιών όπως αυτός το νομίζει. Αλλά η παλιά διαδικασία της συνιστώμενης ποικιλίας που έπρεπε να περάσει από το στάδιο της επιτρεπόμενης ή που έπρεπε να συγγενεύει ο νομός, αν ήταν ο νομός το διοικητικό τμήμα με κάποιο άλλο νομό κ.λ.π. δεν υπάρχει στο κοινοτικό επίπεδο. Που δεν σημαίνει ότι το Κράτος -Μέλος δεν έχει δικαίωμα να το διατηρήσει. Αλλά εάν υπάρχει η διατήρηση αυτής της διαδικασίας αφορά μόνο το Κράτος - Μέλος . Είναι μια επιλογή που πρέπει να γίνει ανάλογα με τα στοιχεία που επικρατούν σ' αυτό τον τομέα. Αν ένα Κράτος - Μέλος θεωρήσει ότι αυτό το σύστημα είναι σωστό πολύ ωραία. Ας το διατηρήσει. Δεν υπάρχει όμως Κοινοτική υποχρέωση.

- Ποιες είναι οι τάσεις στα άλλα Κράτη - Μέλη όσον αφορά τον ποικιλιακό προσανατολισμό.

Να έχετε υπόψη το εξής:

Η ανανέωση και η αναδιάρθρωση του αμπελώνα γίνεται σε πολύ μεγάλο βαθμό εκτός από το πλαίσιο χρηματοδότησης. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα: Η μεγαλύτερη αμπελοοικονική περιοχή της Ισπανίας η Castilla La Mancha που έχει 550.000 εκτάρια ανανέωσε τα τελευταία 8 χρόνια 180.000 εκτάρια. Βέβαια αυτό έχει άλλες επιπτώσεις που μπορούμε να τις συζητήσουμε ενδεχομένως, αλλά που αποδεικνύει ότι η ανανέωση του αμπελώνα, γίνεται με κίνητρα που είναι σε μεγάλο βαθμό όχι αυτά της βοήθειας της αναδιάρθρωσης που προβλέπει ο κανονισμός. Γίνονται με άλλα κίνητρα. Έχοντας υπόψη αυτό το σημείο που είναι σοβαρό, δεν πρέπει να ταυτίζεται η έννοια της ανανέωσης με την έννοια της χρηματοδότησης από την Κοινότητα. Δεν έχει νόημα γιατί οι επιφάνειες που θα χρηματοδοτηθούν είναι ασήμαντες. Είναι ένα κίνητρο από την Κοινότητα, αλλά κυρίως είναι ένα σήμα, μια φιλοσοφία που θέλει να περάσει και που έχει το εξής νόημα.

Θα περάσουμε από μια χρηματοδότηση της υπερπαραγωγής μέσω των αποστάξεων σ' ένα κίνητρο αναπροσαρμογής του αμπελώνα. Είναι ένα απλό κίνητρο, δεν είναι μια καθοριστική πολιτική.

- Φτάνουμε στο σημείο της επιλογής των ποικιλιών.

Γίνεται μεγάλος θόρυβος για ορισμένες ποικιλίες που έχουν πλέον περάσει σαν οι μοναδικές κ.λ.π. Και αυτές είναι οι γνωστές Cabernet, Syrah, Merlot, Chardonnay, Sauvignon. Στην πραγματικότητα τα ποσοστά αυτών των ποικιλιών είναι πολύ μικρά. Ο Γαλλικός αμπελώνας έχει μόνο 5,9% Cabernet. Γιατί γίνεται όλος αυτός ο ντόρος; Γίνεται κυρίως για τον εξής λόγο. Όταν η προστασία της Κοινότητας, όχι για τον τομέα ειδικά του κρασιού αλλά γενικά του αγροτικού τομέα, άρχισε σιγά – σιγά να μειώνεται, βρέθηκαν κράτη όπως η Αυστραλία, η Νότιος Αφρική, η Καλιφόρνια, η Αργεντινή, η Χιλή, η Νέα Ζηλανδία κ.λ.π. να παρουσιάσουν στην Κοινότητα τα ποικιλιακά κρασιά που ήταν σ' ένα πολύ μεγάλο βαθμό όλα ποικιλιακά κρασιά αυτών των ποικιλιών. Και επικράτησε η ιδέα ότι χωρίς Cabernet και Syrah δεν μπορεί να κάνει κανείς κόκκινο κρασί. Χωρίς να σημαίνει ότι είναι άσχημα κρασιά. Δεν μιλάω σαν γνώστης αλλά σαν απλός παρατηρητής του φαινομένου. Επικράτησε αυτή η ιδέα.

Στα σημερινά Κράτη - Μέλη υπάρχουν αντικειμενικά στοιχεία που περιορίζουν την επιλογή ποικιλιών. Ποια είναι αυτά τα στοιχεία.

Το πρώτο στοιχείο είναι σε ποιο γεωγραφικό παράλληλο βρισκόμαστε. Τουλάχιστον μέχρι σήμερα ακόμα και η έρευνα δεν έχει καταφέρει να επιτρέψει στην Γερμανία να φυτέψει άλλες ποικιλίες εκτός από τις Riesling, Müller-Thurgau κ.λ.π. που αναλογούν περίπου στο 50 –55%. Είτε είναι η Αλσατία, είτε είναι η Σαμπάνια κ.λ.π. Υπάρχει μια παράλληλος πέραν της οποίας υπάρχουν δυσκολίες προσαρμογής, τουλάχιστον με τα σημερινά δεδομένα. Ήδη, αυτή η αντικειμενική κλιματική κατάσταση περιορίζει για πολλές περιφέρειες την επιλογή. Αλλά εκεί που περιορίζεται η επιλογή οφείλεται στο γεγονός ότι σε πολλά κράτη, όχι όλα, έχει επιβληθεί η έννοια της ονομασίας προέλευσης, η οποία ονομασία προέλευση περιορίζει νομοθετικά τις ποικιλίες. Ο κ. Μπουτάρης είπε προηγουμένως ότι ο κάθε ένας έχει δικαίωμα να φυτεύσει την ποικιλία που θέλει οπουδήποτε θέλει. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Η ονομασία προέλευσης είναι μια επιλογή και μια πρωτοβουλία που ανήκει στον κάθε παραγωγό. **Από την στιγμή που αποφάσισε να κάνει ονομασία προέλευσης έχει την υποχρέωση σεβασμού του νομοθετικού πλαισίου.** Δεν σημαίνει όμως ότι ένας παραγωγός που βρίσκεται σε μια γεωγραφική ζώνη ονομασίας προέλευσης, είτε γεωγραφική ένδειξης, δεν σημαίνει ότι είναι υποχρεωμένος να σεβαστεί οποιοδήποτε περιορισμό ποικιλιών, εκτός εάν για άλλη μια φορά τα Κ/Μ έχουν υιοθετήσει περιορισμούς και έχουν δικαίωμα να τους υιοθετήσουν. Δεν σημαίνει βέβαια ότι το δικαίωμα υιοθέτησης περιορισμών δίνει το δικαίωμα να περιορίζει κανείς όπως θέλει τα πράγματα. Δεν μπορεί να ξεχωρίσει η πραγματικότητα από μια διοικητική προβολή των πραγμάτων. Η ελαστικότητα είναι ακόμα περισσότερο αναγκαία σ' αυτόν τον τομέα όπου η επιλογή δεν γίνεται όπως στις αλοτράιες καλλιέργειες για μια περίοδο. **Το αμπέλι είναι κάτι που δεν εκριζώνεται κάθε χρόνο.** Δεν είναι ούτε βαμβάκι, ούτε καπνός.

Είναι μια επιλογή που πρέπει να γίνει και που ο κάθε παραγωγός κάνει μια επένδυση για μια πολύ μεγάλη διάρκεια. Αυτό σημαίνει ότι δεν πρέπει να έχει κάποια ελαστικότητα στις επιλογές του.

Αν πάρουμε ορισμένα Κράτη - Μέλη και μπορούμε ν' αρχίσουμε από τα πιο δυτικά, από την **Πορτογαλία** π.χ. Ποιες είναι οι ποικιλίες που επιβλήθηκαν. Σε πολύ μεγάλο βαθμό επιβλήθηκαν οι τοπικές ποικιλίες. Η ιδιομορφία της Πορτογαλίας είναι η εξής:

Υπάρχει μια πολύ μεγάλη μεταφορά των δικαιωμάτων επαναφύτευσης προς την περιοχή του Ντούρο που παράγει το Πόρτο. Το Πόρτο είναι το μοναδικό γλυκό κρασί που έχει επιτυχία σήμερα στην αγορά. Μπορούμε να εξετάσουμε τους λόγους, τις επενδύσεις των μεγάλων επιχειρήσεων, την εμπορική πολιτική στην Αμερική κ.λ.π. Αλλά αυτή είναι η πραγματικότητα. Επειδή όμως οι Πορτογάλοι δεν επιτρέπουν την εισαγωγή δικαιωμάτων εκτός περιοχής Πόρτο βρήκαν την εξής λύση. Η περιοχή του Ντούρο παράγει κρασιά ονομασίας προέλευσης Πόρτο και παράγει τα κρασιά, κοινά κόκκινα. Επιτρέπεται η μεταφορά δικαιωμάτων από τα κόκκινα περιοχής προς το Πόρτο δεν επιτρέπεται η μεταφορά από έξω απ' την περιοχή προς το Πόρτο. Βρήκανε μια λύση επιβάλλοντας μια διπλή μεταφορά από τα κόκκινα στο Πόρτο και από έξω για να αντικαταστήσουν τα κόκκινα. Πράγμα που είναι τελείως νόμιμο. Σε πιο βαθμό θα έχει αυτό αργότερα συνέπειες ή αν η αγορά θα έλεγα δημιουργήσει προβλήματα, είναι μια ευθύνη δική τους.

Συνεχίζοντας προς την **Ισπανία**. Η Ισπανία έχει τον μεγαλύτερο αμπελώνα στην κοινότητα και έχει μια προβληματική περιοχή που είναι η Mancha η οποία αντιπροσωπεύει περίπου 50% από τον αμπελώνα της. Σ' αυτή την περιοχή το κύριο πρόβλημα ήταν μια λευκή ποικιλία, η Irene, η οποία παλιά χρησιμοποιείτο σαν άσπρη ποικιλία για να κάνουν αυτό που η Ισπανοί αποκαλούσαν τη Mezcla, που ήταν στην πραγματικότητα μια ανάμιξη άσπρου και κόκκινου κρασιού κατά παρέκκλιση του κοινοτικού κανόνα που δεν επιτρέπει ανάμιξη πέραν του γλεύκου ή πέραν του υπό ζύμωση οίνου κ.λ.π. Το θέμα της περιοχής αυτής το αντιμετώπισαν εδώ και δέκα χρόνια περίπου με μια γενική αναδιάρθρωση όπου από την μια πλευρά έκαναν προσπάθειες οινοποίησης της τοπικής ποικιλίας και από την άλλη πλευρά αντικατάστασή της από μια κόκκινη ποικιλία που είναι η πιο γνωστή στην Ισπανία και έχει την μεγαλύτερη ζήτηση, είναι η Tempranillo. Χρησιμοποιείται κυρίως για περιοχές όπως αυτή της Rioja και που δεν «αποκλείονται» μεταφορές κρασιού από την μια περιοχή στην άλλη παρά το γεγονός ότι απαγορεύεται. Σε πιο βαθμό χρησιμοποιήθηκαν ποικιλίες μη Ισπανικές, μη ντόπιες. Όπως και στα υπόλοιπα κράτη χρησιμοποιήθηκαν είτε Cabernets κυρίως Syrah, Merlot και Chardonnay, κυρίως από παραγωγούς οι οποίοι στην αγορά έκαναν την επιλογή είτε μαζί με ονομασίες προελεύσεως, είτε μαζί με τοπικούς οίνους να παρουσιάσουν και ένα κρασί που ήταν εμπορικής μάρκας με γνωστές ποικιλίες. Ήταν μια προσωπική πρωτοβουλία αυτών των παραγωγών, όπου οι πιο γνωστοί εδώ και χρόνια παράγουν τέτοιου είδους κρασιά.

Επιτρέψτε μου μια παρένθεση σ' αυτό το σημείο γιατί συζητούνται όλες οι διαπραγματεύσεις με τα τρίτα κράτη και όλοι οι όροι προστασίας των ελληνικών κρασιών. **Στο διεθνές δίκαιο προστατεύεται πολύ καλύτερα μια εμπορική μάρκα από μια ονομασία προέλευσης**, παρά το γεγονός ότι η κοινότητα προσπαθεί να παρουσιάσει την ονομασία προέλευσης σαν μια ομαδική κατά κάποιον τρόπο εμπορική μάρκα. Αλλά η επιτυχία αυτής της προσπάθειας είναι πολύ μικρή. Στις περιπτώσεις που η ονομασία προελεύσεως έχει αποκτήσει ένα μεγάλο βαθμό εμπορικής επιτυχίας όπως συμβαίνει στη Γαλλία δεν έχει νόημα αυτή η επιλογή εμπορικής μάρκας

. Στην Ισπανία όμως όπου πολλοί παραγωγοί είχαν ξεκινήσει, όπως άλλωστε και στην Ιταλία, μ' ένα όνομα που ήταν εμπορικό και όχι μια ονομασία προελεύσεως, σε μεγάλο βαθμό οι ξενικές ποικιλίες χρησιμοποιήθηκαν για να κάνουν ένα κρασί μάρκας. Και πολλές φορές υπάρχει η συνύπαρξη για ένα παραγωγό, είτε για μια εταιρεία, είτε ονομασίας προέλευσης, είτε τοπικού οίνου, είτε εμπορικής μάρκας. Δεν υπάρχουν κανόνες. Οι κανόνες είναι συνέπειες της ιστορίας, είναι συνέπειες της προσωπικής επιλογής, δεν υπάρχουν κανόνες. Οι κανόνες εφαρμόζονται μόνο όταν γίνει η επιλογή. Όταν κάποιος επιλέξει να κάνει ονομασία προέλευσης θα εφαρμοστούν οι κανόνες. Αλλά δεν υπάρχει κανόνας ως προς την επιλογή που θα κάνει ο καθένας, τουλάχιστον δεν επιβάλλεται αυτός ο κανόνας. Το τελευταίο σημείο του ποικιλιακού προσανατολισμού όπου γίνεται αντικείμενο συζητήσεων στη Γαλλία, όπου οι Γάλλοι αντιμετωπίζουν από την μια πλευρά τη δικτατορία της ονομασίας προέλευσης και από την άλλη πλευρά την προσπάθεια για ορισμένες προβληματικές περιοχές για ανανέωση και προσαρμογή του αμπελώνα τίθεται το θέμα σε ποιο βαθμό ο τοπικός οίνος θα είναι η λύση που θα μπορούν να ξεπεραστούν όλα τα εμπόδια είτε είναι νομικά λόγω ονομασίας προέλευσης είτε είναι τεχνικά. Δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή ένα συμπέρασμα. Σε μεγάλο βαθμό οι Γάλλοι έχουν τάση να θεωρήσουν ότι

ένας τοπικός οίνος δε συνδέεται μόνο με την περιοχή αλλά συνδέονται και με τις ποικιλίες. Αυτό το πρόβλημα δεν έχει ξεκαθαριστεί. Αντιμετωπίζουν αυτό το θέμα.

Η *Ιταλία*, αντιμετωπίζει αυτό το πρόβλημα λίγο πολύ όπως η Ισπανία. Αν πάρουμε παράδειγμα την Τοσκάνη σαν περιοχή παραγωγής οίνου, είναι μια περιοχή που έχει πρόβλημα με τα λευκά κρασιά, βρήκαν μερικές λύσεις δημιουργώντας καινούργιες ονομασίες προελεύσεως, όπου επιτρέψανε ή μάλλον ενσωματώσανε το πλαίσιο της ονομασίας προελεύσεως ποικιλίες σαν το Chardonnay, το Sauvignon και ταυτόχρονα κάνανε πολλοί από αυτούς αυτό που κάνανε οι Ισπανοί, κρασιά μάρκας κυρίως με Cabernetς.